

mulighederne for vandløbet og dermed også på dets anvendelse til f. eks. recipient for spildevand og dets rekreative anvendelsesmuligheder.

Ved den *overjordiske afstrømning* forstås den afstrømning af ferskvand, der sker gennem vore vandløb. Størrelsen af denne afstrømning måles bl. a. af Det Danske Hedeselskab og amtskommunerne gennem hydro-metriske målinger på udvalgte steder langs vandløbene. Den overjordiske afstrømning er afhængig af klimatiske forhold, såsom nedbør og fordampning, af vandløbets nedbørsområde og de geologiske forhold. Derfor varierer afstrømningen såvel fra dag til dag og år for år som fra vandløb til vandløb. Den er generelt størst i vinterhalvåret og mindst i sommerhalvåret, hvilket bl. a. kan medføre problemer for vandløbenes økologiske tilstand ved indvinding af vand til

markvanding i sommerhalvåret, hvor vandløbet er særlig sårbart over for yderligere nedgang i vandføringen.

I tabel 1 er angivet den samlede afstrømning for en række større vandløbsoplande i Jylland, på Fyn, Sjælland og Bornholm, målt og beregnet af Det Danske Hedeselskab i perioden 1960–1970. De vandløb, der er med i opgørelsen af den samlede afstrømning, er vist på kortet figur 2.

Vandløbenes samlede afstrømning er angivet både som *middelvandføring*, d.v.s. den gennemsnitlige vandføring i en længere måleperiode og *månedminimumsvandføring*, hvorved forstås den gennemsnitlige vandføring i den måned, der har haft den laveste vandføring. Da månedminimumsvandføringen er en gennemsnitsværdi vil vandføringen i kortere perioder komme ned på endnu lavere værdier.

Tabel 1. Samlet afstrømning fra større vandløbsoplande i Danmark.

Område	Totalt areal km ²	Oplands-areal km ²	Vandføring				Afstrømning	
			Middel		Månedsmín.		Middel	Mds.min.
			m ³ /sek	mio. m ³ /md	m ³ /sek	mio. m ³ /md	l/sek. pr. km ²	l/sek. pr. km ²
Nordjylland		5.700	57	150	29	75	10,0	5,1
Østjylland		4.900	53	139	29	75	10,8	5,9
Vestjylland		4.800	68	178	39	101	14,2	8,1
Sønderjylland		4.300	57	150	21	55	13,3	4,9
Jylland	29.650	19.700	235	617	118	306	11,9	6,0
Fyn	3.485	1.000	9	24	2,5	6,5	9,0	2,5
Sjælland	7.550	3.500	21	55	3	8	6,0	0,9
Bornholm	590	180	1,5	4	0,2	0,5	8,3	1,1

Det fremgår af tabellen, at forholdet mellem vandløbenes månedminimums- og middelvandføring er meget varierende for de forskellige dele af Danmark. Mens den totale månedminimumsvandføring i de jyske vandløb er ca. halvt så stor som middelvandføringen, udgør månedminimumsvandføringen på Sjælland og Bornholm kun ca. 15 % af middelvandføringen og på Fyn ca. 30 % af samme.

Årsagen til denne forskel skal især for Sjællands vedkommende søges i de geologiske forhold og den omfattende grundvandsindvinding på ca. 20 mio. m³ pr. måned. På Fyn, hvor grundvandsindvindingen udgør ca. 6 mio. m³ pr. måned er påvirkningen

af vandløbenes minimumsvandføring mindre markant. Forklaringen på, hvorfor forholdet mellem månedminimums- og middelvandføringen er så lavt på Bornholm, skal især søges i de geologiske forhold. Men også her er grundvandsindvindingen på 0,6 mio. m³ pr. måned væsentlig i forhold til månedminimumsvandføring i de større vandløb.

2.4. Infiltration.

Ved infiltration eller naturlig nedsvivning forstås den proces, hvorved den del af nedbøren, der ikke ved fordampning eller overfladestrømning forlader jordoverfladen, syn-